

i Instruktioner

Instruktioner

Tentamen utgår från kurslitteraturen och föreläsningarna.

Kom ihåg att du i dina svar ska visa hur väl du kan det som efterfrågas (och inget annat).

Definiera de begrepp som förekommer i frågan och/eller som du använder i ditt svar. Ge exempel när så efterfrågas, men observera att fler exempel än det som efterfrågas inte ger mer poäng.

Tentamen omfattar totalt 55 poäng och består av flervalsfrågor (1p/fråga) och essäfrågor (se respektive fråga för antalet poäng). Uppgiften bedöms med betygen A-F där mer än 50% av det maximala poängtalet krävs för betyget E (godkänt) eller högre. Betyget F är underkänt och innebär att omskrivning krävs.

Minsta poäng för de olika betygen är:

A	49,5
B	44
C	38,5
D	33
E	27,5
F	0

1 Depression

Vilket påstående är FALSKT?

- ☐ Under tonåren och har flickor ungefär dubbelt så hög risk som pojkar att drabbas av depression. Samma könsfördelning finns hos barn i åldern 6-12 år
- ☐ Under tonåren har flickor ungefär dubbelt så hög risk som pojkar att drabbas av depression, men hos yngre barn är könsfördelningen ungefär jämn
- ☐ Under tonåren ökar risken för att drabbas av depression jämfört med tidigare år
- ☐ Tonåringar som drabbas av en depression har betydligt högre risk för att drabbas av ytterligare depressiva episoder senare i livet

Totalpoäng: 1

2 Assimilation enligt Piaget

Vad innebär begreppet assimilation i Piagets teori om kognitiv utveckling?

- ☐ Nya erfarenheter förstås med hjälp av redan existerande scheman.
- ☐ Skapandet av nya scheman för att förstå ny information
- ☐ Barnets förmåga att förstå att objekt fortsätter att existera även när de är utom synhåll.
- ☐ Förmågan att lösa abstrakta problem genom logiskt tänkande.

Totalpoäng: 1

3 Enäggstvillingar

Hur stor andel av generna delar monozygota tvillingar (enäggstvillingar)

- ☐ 1
- ☐ 0.75
- ☐ 0.25
- ☐ 0.5

Totalpoäng: 1

4 metakognition

Vad betyder metakognition?

- ☐ att associera fritt
- ☐ att kunna tänka och resonera om egna och andras tänkande
- ☐ att grubbla
- ☐ att förstå att andra inte ser samma saker som man själv ser

Totalpoäng: 1

5 Tidig pubertet

Pojkar som tidigt kommer i puberteten brukar ha en mer positiv syn på sin kropp än andra pojkar. Vad gäller för flickor?

- ☐ Tidig pubertet har inga kända psykologiska konsekvenser hos flickor
- ☐ Tidig pubertet hänger samman med en mer negativ syn på den egna kroppen men mindre internaliserande symtom
- ☐ Tidig pubertet hänger samman med en mer negativ syn på den egna kroppen och fler internaliserande symtom
- ☐ Tidig pubertet hänger samman med en mer positiv syn på den egna kroppen och mindre internaliserande symtom

Totalpoäng: 1

6 könskonstans

Barn i åldern 3-5 år brukar utveckla något som kallas könskonstans (gender constancy). Vad betyder det?

- ☐ Att barn förstår att man fortsätter vara pojke eller flicka trots yttre förändringar i sådant som kläder och attityder
- ☐ Att barn förstår att omgivningen har olika förväntningar på flickor och pojkar
- ☐ Att barn förstår att deras föräldrar fortsätter att ha samma kön
- ☐ Att barn förstår att det finns biologiska könsskillnader

Totalpoäng: 1

7 Theory of Mind

Vid vilken ålder börjar barn typiskt utveckla förmågan att förstå att andra kan ha falska föreställningar?

- ☐ Runt 9–12 månader
- ☐ Vid 18 månader
- ☐ I 6–7-årsåldern
- ☐ Ungefär vid 4 års ålder

Totalpoäng: 1

8 Sömn i tonåren

I samband med puberteten förändras många tonåringars sömnmönster och sömnbehov. Hur då?

- ☐ De blir trötta tidigare under kvällen än tidigare
- ☐ De behöver mindre sömn än tidigare
- ☐ De blir tröttare senare under kvällen och sover därför helst längre på morgonen
- ☐ De behöver mer sömn än tidigare

Totalpoäng: 1

9 Självkänsla i tonåren

Under tonåren brukar självkänslan...

- ☐ Minska för pojkar, öka för flickor
- ☐ Öka för pojkar, minska för flickor
- ☐ Minska
- ☐ Öka

Totalpoäng: 1

10 Kritik mot Bronfenbrenner

Bronfenbrenners ekologiska systemteori har kritiserats. Varför?

- ☐ Den ger en alldeles för förenklad bild av människans utveckling
- ☐ Den är så komplex att den är svår att utvärdera vetenskapligt
- ☐ Den tar inte hänsyn till könsskillnadernas betydelse
- ☐ Den tar inte hänsyn till ojämlikheter i uppväxtvillkor

Totalpoäng: 1

11 SES och språk

Hur hänger föräldrarnas socioekonomiska status (SES) och barns språkutveckling samman i åldern 2-6 år?

- ☐ SES hos föräldrarna är inte associerat med ordförråd, men däremot med grammatik
- ☐ Lägre SES hos föräldrarna är associerat med ett större ordförråd
- ☐ SES hos föräldrarna är associerat med barns uttal, men inte deras ordförråd
- ☐ Högre SES hos föräldrarna är associerat med ett större ordförråd

Totalpoäng: 1

12 kromosomavvikelser

Vilket av dessa är exempel på kromosomavvikelse

- ☐ Språkstörning
- ☐ Downs syndrom
- ☐ Aspergers syndrom
- ☐ Cystisk fibros

Totalpoäng: 1

13 Sensomotoriska stadiet

Vad innebär det sensomotoriska stadiet i Piagets teori om kognitiv utveckling?

- ☐ Barnet utvecklar förmågan till abstrakt tänkande och logiska resonemang.
- ☐ Barnet börjar använda symboler och språk för att representera objekt
- ☐ Barnet lär sig förstå världen genom sina sinnen och motoriska färdigheter.
- ☐ Barnet utvecklar en förståelse för andras perspektiv och komplexa idéer.

Totalpoäng: 1

14 Tidig språkutveckling

Vad är sant om barns språkförståelse jämfört med deras språkproduktion?

- ☐ Barn kan producera fler ord än de förstår
- ☐ Språkförståelsen utvecklas tidigare än språkproduktionen
- ☐ Språkförståelse kommer först i tonåren
- ☐ Språkförståelse och produktion utvecklas parallellt

Totalpoäng: 1

15 Mutation

Vad betyder mutation?

- ☐ En genetisk variant som orsakar sjukdomar
- ☐ En förändring i gener som uppstår hos en individ och inte ärfts
- ☐ En förändring i gener som har gått i arv i flera generationer
- ☐ Att en eller flera gener saknas

Totalpoäng: 1

16 Sömn och emotionsreglering

Forskning visar att sömnstörningar både predicerar och prediceras av svårigheter med emotionsreglering. Varför kan det vara så?

- ☐ Sömnstörning kan leda till svårigheter med matematikinläring
- ☐ När vi sover ökar mängden av ett hormon som heter melatonin i blodet. Melatonin är viktigt för att reglera känsor
- ☐ Barn som ser trötta ut riskerar att bli retade. Det kan leda till att de får svårt att reglera sina känsor
- ☐ Barn som sover dåligt får svårt att reglera sina känslor. Barn som har svårt att reglera sina känslor kan få ännu svårare att sova

Totalpoäng: 1

17 Klassisk betingning

Hur gamla är barn när de som tidigast kan lära sig genom klassisk betingning?

- ☐ Nyfödda
- ☐ Två månader
- ☐ Tio månader
- ☐ Sju månader

Totalpoäng: 1

18 Språklig input

Vad visar forskning om hur mycket språk barn exponeras för i tidig ålder?

- ☐ Input påverkar bara uttal, inte ordförråd
- ☐ Input har liten betydelse, medfödd förmåga är viktigast
- ☐ Mer språklig input är kopplat till bättre språkutveckling
- ☐ För mycket språk kan förvirra barnet

Totalpoäng: 1

19 Egocentriskt tänkande

Vad innebär egocentriskt tänkande enligt Piaget?

- ☐ Barn har svårt att uttrycka sig verbalt
- ☐ Barn har svårt att se saker ur andras perspektiv
- ☐ Barn är själviska av naturen
- ☐ Barn föredrar att leka ensamma

Totalpoäng: 1

20 Orsaker till framgång

Vilket av dessa sätt att tolka orsaker till framgång och motgångar brukar leda till att man fortsätter anstränga sig trots att man inte lyckas omgående?

- ☐ Extern attribution
- ☐ Primär attribution
- ☐ Sekundär attribution
- ☐ Intern attribution

Totalpoäng: 1

21 Variation och könsskillnader

Vilket påstående är sant om de flesta könsskillnader hos barn?

- ☐ Variationerna inom könen är större än skillnaderna mellan könen
- ☐ Variationen bland både pojkar och flickor är större i sociala än i motoriska färdigheter
- ☐ Skillnaderna mellan könen är större än variationen inom könen
- ☐ Variationen mellan både pojkar och flickor är större i motoriska än i språkliga färdigheter

Totalpoäng: 1

22 Theory of Mind 2

Vad visar förståelse för falska övertygelser ("false beliefs") hos barn?

- ☐ Att barnet har utvecklat språkförståelse
- ☐ Att barnet känner empati
- ☐ Att barnet kan lösa logiska problem
- ☐ Att barnet kan förstå att andra har felaktiga föreställningar

Totalpoäng: 1

23 Vygotskij

Vad kännetecknar Vygotskij's teori om barns utveckling?

- ☐ Förmågan att lära sig språk antas inte vara genetiskt betingad
- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts stor vikt för barns utveckling
- ☐ Människan antas ha en medfödd förmåga att lära sig språk
- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts en liten roll för barns utveckling

Totalpoäng: 1

24 Anknytning hos små barn

Hur kan man mäta anknytning hos barn i åldern 2-4 månader?

- ☐ Genom att videofilma barnens lek och analysera den med hjälp av AI
- ☐ Vid så tidig ålder kan man bara göra det med formulär som föräldrar besvarar
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Strange Situation Procedure
- ☐ Det kan man inte. Vid den åldern har barn inte utvecklat en anknytningsrelation

Totalpoäng: 1

25 Makrosystemet enligt Bronfenbrenner

Vad menas med makrosystemet i Bronfenbrenners ekologiska systemteori?

- ☐ Samhällets övergripande kultur, värderingar och normer.
- ☐ Individen och dess omedelbara relationer.
- ☐ Indirekta influenser från miljöer där individen inte är direkt delaktig.
- ☐ Historiska förändringar som påverkar flera generationer.

Totalpoäng: 1

26 Förövare vid övergrepp

Vilka är de vanligaste förövarna av övergrepp mot barn?

- ☐ Anhöriga som inte är föräldrar
- ☐ Främlingar
- ☐ Lärare och skolpersonal
- ☐ Föräldrar

Totalpoäng: 1

27 Omtyckt av kamrater

Tolvårige Tanner är omtyckt av de flesta av sina klasskamrater. Han spelar hockey, fotboll och basket. Han är lång och muskulös. Dessutom har han redan lite ansiktsbehåring. Tanner är en ganska självsäker pojke. Han upplever troligen _____.

- ☐ sen mognad (late maturation)
- ☐ fördröjd faspreferens (delayed phase preference)
- ☐ tidig mognad (early maturation)
- ☐ interaktion mellan gen och miljö (gene-environment interaction)

Totalpoäng: 1

28 Riskbenägenhet och närvaro av andra

Hur påverkar närvaron av jämnåriga tonåringars riskbenägenhet?

- ☐ Den ökar eftersom belöningssystemet aktiveras starkare i grupp.
- ☐ Den har ingen påverkan på beslutsfattandet.
- ☐ Den leder till mer logiska och genomtänkta beslut.
- ☐ Den minskar eftersom tonåringar är mer försiktiga när de är med andra.

Totalpoäng: 1

29 Trygg anknytning

Ungefär hur stor andel av alla barn utvecklar en trygg anknytning?

- ☐ 0.1
- ☐ 0.6
- ☐ 0.9
- ☐ 0.2

Totalpoäng: 1

30 Samhälleligt perspektivtagande

Förmågan att förstå andras perspektiv utvecklas under barndomen. Under tonåren utvecklar många en förmåga till samhälleligt perspektivtagande (societal perspective taking). Vad betyder det?

- ☐ Att man förstår att medborgare i samhället måste engagera sig för att driva igenom förändringar
- ☐ Att man förstår att människor behöver samhället för att leva ett gott liv
- ☐ Att man förstår att samhällets ideal och strukturer påverkar människors perspektiv och tankesätt
- ☐ Att man protesterar mot fenomen i samhället som man tycker är orättvisa

Totalpoäng: 1

31 Experiment

Vad kännetecknar ett experiment som forskningsmetod?

- ☐ När man designar ett experiment mäter man ett beteende eller en egenskap på ett mer objektivt sätt än genom att använda formulär eller intervjuer
- ☐ Experiment ger mer användbar kunskap än andra forskningsmetoder men är svår att genomföra med barn.
- ☐ I experimentell forskning används inte formulär
- ☐ Ett väl designat experiment kan ge kunskap om kausalitet till skillnad från andra forskningsmetoder

Totalpoäng: 1

32 Myelinisering

Myeliniserad hjärnvävnad (myelinated brain tissue) kallas för _____.

- ☐ grå substans
- ☐ temporalområdet
- ☐ parietalområdet
- ☐ vit substans

Totalpoäng: 1

33 Niche picking

Vad betyder niche-picking?

- ☐ Att föräldrar anpassar sin uppfostran efter barnets förutsättningar
- ☐ Att en individs egenskaper gynnas i en viss miljö
- ☐ Att olika färdigheter och kunskaper utvecklas i steg
- ☐ Att en individ aktivt söker sig till miljöer som är kompatibla med dennes gener

Totalpoäng: 1

34 Sova bättre

Vilket av följande är INTE ett bra sätt att hjälpa barn under skolåren att sova bättre

- ☐ Undvika drycker med koffein
- ☐ Läsa en godnattbok tillsammans med föräldern
- ☐ Skärmfri tid en stund före läggdags
- ☐ Varierande sovtider beroende på barnets humör

Totalpoäng: 1

35 Prefrontala cortex

Under tonåren sker en intensiv utveckling av en högre hjärnfunktion som särskilt kan kopplas till utvecklingen av prefrontala cortex. Vilken hjärnfunktion är det?

- ☐ Sensorisk bearbetning
- ☐ Emotionsreglering och beslutsfattande
- ☐ Språkutveckling
- ☐ Motorisk koordination

Totalpoäng: 1

36 Forskningsdesign

En studie visade ett samband mellan tiden föräldrarna ägnade åt att läsa böcker för barn när de var två år gamla och deras språkliga förmåga när de var tio år gamla. Vad kallas den här typen av studie (observera att detta är ett fiktivt exempel):

- ☐ Experimentell studie
- ☐ Klinisk studie
- ☐ Kvasi-experimentell studie
- ☐ Korrelationsstudie

Totalpoäng: 1

37 Moratorium

Vad beskriver bäst fenomenet moratorium i identitetsutvecklingen under tonåren?

- ☐ Aktivt utforskande av ideer och roller, men också osäkerhet över vem man är som person
- ☐ Osäkerhet över vad man ska göra i framtiden
- ☐ En för tidig och inflexibel uppfattning om vem man är som person
- ☐ Stora svårigheter med att fatta beslut som påverkar den egna framtiden.

Totalpoäng: 1

38 sociodramatisk lek

Sociodramatisk lek (rollek) kan vara viktigt för barn i förskoleåldern eftersom de särskilt lär sig...

- ☐ att uttrycka och förstå känslor
- ☐ viktiga matematiska färdigheter
- ☐ att föremål finns kvar även om de inte syns
- ☐ att utveckla sin motorik

Totalpoäng: 1

39 Inläring hos småbarn

Vi människor lär oss under hela livet. Vilka är de fyra viktigaste inlärningsprocesserna hos barn i åldern 0-2 år? Ge en kortfattad definition av vad de innebär (max. 12 poäng, max 800 ord)

Skriv ditt svar här. Ändringar sparas automatiskt.

Teckenf... ▾ | **B** *I* U $\times_2$ $\times^2$ $\int_x$ | | | | Σ |

Ord: 0/800

Totalpoäng: 12

40 Kritiken mot Piaget

Jean Piaget har haft en stor betydelse för utvecklingspsykologin, bland annat för att han var en av de första som använde experiment för att undersöka barns kognitiva utveckling. I dag menar de flesta forskare att Piagets teori har vissa allvarliga brister. Vilka är dessa? (5 poäng)

Skriv in ditt svar här

Teckenf... ▾ | **B** | *I* | U | $\times_2$ | $\times^2$ | $\frac{\square}{\square}$ | | | | | | | | | | | | | | | | | |

Ord: 0

Totalpoäng: 5